

פארק וולפסון

הפארק ע"ש אדית ואייזיק וולפסון ממוקם על גבעת חול בדרום-מזרח תל אביב. הגבעה נמצאת בדרום מזרח תל אביב וגובלת ברחובות דרך השלום, כביש הטייסים ולה גארדיה.

הפארק קרוי על שם אדית וולפסון, אשתו של איש העסקים והפילנתרופ היהודי-בריטי **אייזיק וולפסון**. שניהם תרמו להקמת הפארק. הפארק ממוקם קרוב למפגש הערים תל אביב, **גבעתיים** ו**רמת גן** והוקם על גבעת **כורכר** בגובה 57 מטרים (מבחינה טופוגרפית, זהו המקום הגבוה ביותר בתל אביב), שנקראה בעבר גבעת בטיח, על שום האבטיחים שגידלו שם בעבר.

הפארק כולל משטחי דשא, עצים וצמחים שונים, מגרשי משחקים, שטחים ל**פיקניק** ואגם **מים** קטן. בין העצים ישנם עצי **שקמה** עתיקים שהיו על הגבעה ושולבו בצמחיית הפארק עם עצים חדשים. הפארק נחנך באפריל 1976.

הפארק תוכנן ע"י אדריכלי הנוף יוסף סגל, צבי דקל וא. מילר. לפי תוכניתם "על מנת להבטיח בילוי שקט ונעים בפארק, למרות התנועה הסואנת סביבו, עוצבה מחדש הטופוגרפיה של המקום, תוך שמירה על אופי הגבעה: נבנו קפלים בקרקע למיסוך מרעש, ונוצרו אזורים עם מיקרו-אקלים המוגן הן מרוחות הים והן מרעש וממזמי סביבה אחרים". אזורים אלה תוכננו לשמש למגוון פעילויות: משטחי דשא משופעים היוצרים אמפיתיאטרון טבעי, פינות משחק לילדים, מגרשי ספורט, אגם ופינות למנוחה ולפיקניק. עצי השקמים העתיקים שהיו נטועים על הגבעה שולבו בגן החדש. הפארק נחנך ב-19 באפריל 1976 בהשתתפות התורמים אדית וסיר אייזיק וולפסון נדבן ואיש עסקים יהודי מאנגליה.

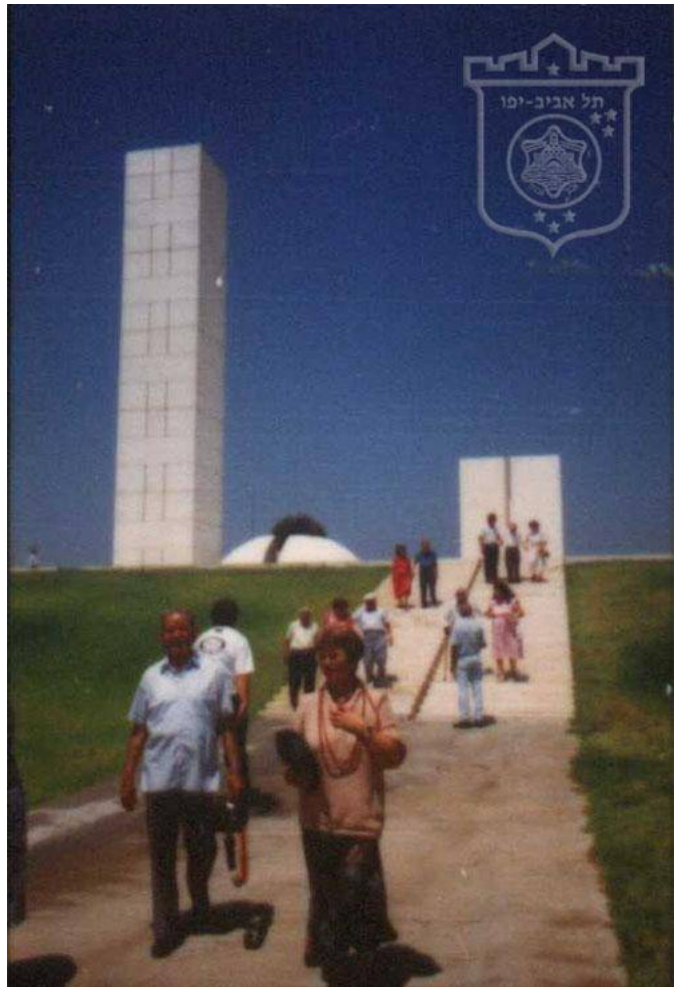
כבר בשלבי התכנון המוקדמים התגבש הרעיון לשלב אמנות סביבתית בפארק. לשם כך הוזמן ב-1977 האמן, דני קרוון. התכנון הראשוני היה להקים בפסגת הגן, המהווה מקום תצפית ייחודי על העיר ועל הים מסעדה או בית קפה. אולם לקרוון הפריע הרעיון, שהגישה לנקודת תצפית זו תוגבל ע"י כך רק לבעלי האמצעים מבין הפוקדים את הגן, ועל כן הציע במקומם מגדל תצפית, ממנו יוכלו כל המבקרים להשקיף על הנוף. המגדל מסתיר למעשה מגדל אזהרה מפלדה שהיה במקום ולא ניתן היה להזיזו. ממדי מגדל האזהרה הכתיבו לכן את ממדי מגדל התצפית. לצד המגדל כיכר פיסולית עם מספר צורות גיאומטריות: הראשונה היא פירמידה דמוית אוהל שבצידה הדרומי חרירי המאפשר חדירת קרן אור הנעה על הרצפה, ומגיעה לקו המסומן על הרצפה בשתיים עשרה בצדדים; לידה - אמפיתיאטרון שקוע המהווה מעין פירמידה קטומה הפוכה. כמו כן יש כיפה חצויה שבין שני חלקיה עץ זית, המהווה חדירה של הגן אל תוך הכיכר ושקע בצורת חצי כדור המהווה מוקד גלישה מבוקש במיוחד לילדים המבקרים בגן. תעלת מים חוצה את הכיכר ואת המדרגות המובילות אליו. קרוון בחר לבנות את האתר בבטון לבן, בשל היותו חומר בנייה מודרני המאפיין את תל אביב.

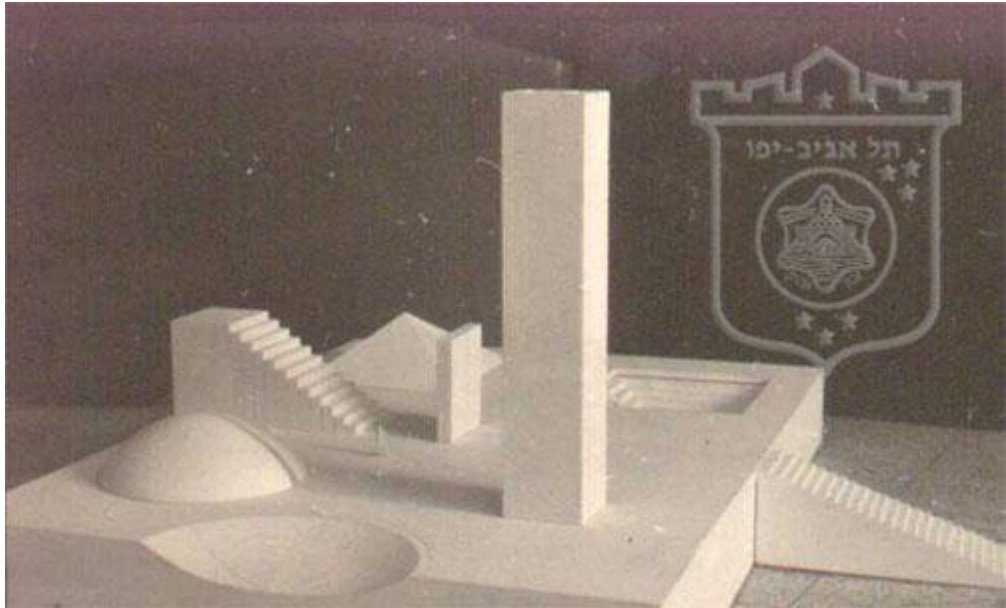
היצירה נקראת "כיכר לבנה", כי בעיני האמן כיכר היא מקום בו אנשים יכולים להיאסף, להלך, לפעול או לנוח. זוהי מחווה של דני קרוון לעיר הלבנה ולאברהם קרוון, אביו, שהיה שנים רבות הגגן הראשי של תל אביב.

פארק וולפסון הוא פארק גדול עם עצים בוגרים מאוד - בעיקר שקמים המצויים שם עוד מהימים שהאזור נקרא גבעת בטיח - וטופוגרפיה גבעתית מיוחדת. הטופוגרפיה הזו - שהייתה כנראה במקום מלכתחילה - והתכנון שהשכיל לעשות בה שימוש יוצרת פארק מיוחד ויפה אך מנתקת אותו באיזושהו אופן מסביבתו הקרובה. לצומת הסואנת של דרך הטייסים אליה הוא פונה מפנה הפארק בעיקר גבעות ועצים ולא שטחים פתוחים ומזמינים. ובכל זאת הטופוגרפיה, הצמחייה ותשומת הלב לפרטים בתכנון הקירות והשבילים יוצרים פארק מאד משיע רצון מן הבחינה האדריכלית.

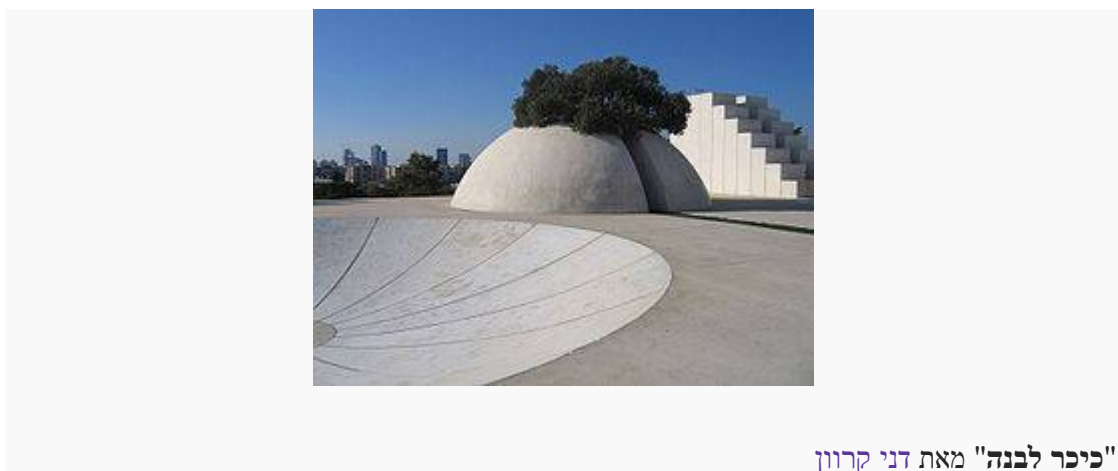
הפארק כולל אגם קטן, לא מעט מגרשי ספורט ואפילו פסל של דני קרוון - פסל העיר הלבנה המפורסם שמוצב משום מה דווקא בקצה העיר האפורה של תל-אביב - אבל הוא דווקא לוקה בחסר מבחינת מתקנים לילדים. יש בפארק רק אזור יחסית מצומצם של מתקנים והם קצת מיושנים - מעט מאכזב בפארק בכזה סדר גודל.

בפארק יש שירותים ציבוריים וחנייה די גדולה שעולה על גדוהיה בימי שבת שמשיים.

בראש הגבעה פסל סביבתי בשם "כיכר לבנה", עשוי בטון בצבע לבן המשלב צמחייה ועץ זית, אותו תכנן האמן **דני קרוון** לכבוד מקימי העיר. מהגבעה ניתן לצפות מערבה אל העיר תל אביב ואל הים, ולכיוון מזרח, אל השפלה ואל הרי יהודה. הפסל נחנך באפריל 1979.

"כיכר לבנה" מאת **דני קרוון**

"כיכר לבנה" (1989) הוא פסל סביבתי עשוי בטון לבן המשתלב בצמחיית הפארק ותוכנן על ידי האמן **דני קרוון** לכבוד מקימי העיר תל אביב והעיר הלבנה. המיצב כולל מחוות שונות שמזכירות את נופי העיר בראשיתה ואת חיי התושבים. במרכז המיצב ממוקם מגדל תצפית בגובה 20 מטרים, אשר גודלו

נקבע לפי מגדל אזעקה מפלדה שהיה במקום. לצד המגדל כיכר עם צורות גאומטריות הפונות לכיוון מזרח - מערב, וניצבות בקו רוחב אווירי מול שטחה של שכונת **אחוזה בית**.

המבנים כוללים **פירמידה** שבצדה הדרומי פתח המאפשר כניסת קרן **שמש** הנעה על הרצפה ומגיעה לקו המסומן על הרצפה. פירמידה זו מדמה את האוהלים בהם התגוררו בשפת הים הפועלים שבנו את העיר. באתר ישנו **אמפיתיאטרון** שקוע, שמזכיר בריכות השקיה של פרדסים שהיו נפוצים מסביב לעיר. כיפה חצויה עם חלל פנימי ובין חלקיה **עץ זית** מאזכרת את נוף **הדיונות** בחולות מישור החוף, ומבנה ריבועי בקווים ישרים מתכתב עם קווי העיצוב הישרים של **הסגנון הבינלאומי**. כן כולל המיצב שקע בצורת חצי כדור, הפונה לכיוון דרום, ומשמש כ**שעון שמש** ובפועל כמקום גלישה מבוקש. **תעלת מים** חוצה את הכיכר לכל אורכה ואת המדרגות. צבעם הלבן של כל המבנים מתכתב עם **העיר הלבנה**.

